

رفیق بد، دشمن خطرناک نفس انسان است

آیت الله مظاهری در درس اخلاق خود گفت: یک آیه در قرآن راجع به رفیق بد هست. می‌فرماید در روز قیامت کسی که به واسطه رفیق بد نابود شده و جهنمی شده است...

آیت الله مظاهری در درس اخلاق خود گفت: یک آیه در قرآن راجع به رفیق بد هست. می‌فرماید در روز قیامت کسی که به واسطه رفیق بد نابود شده و جهنمی شده است، مرتب تأسف می‌خورد و پشت دست را به دندان می‌گیرد و می‌گوید: ای کاش سر و کار با خدا و پیغمبر و سر و کار با رفیق خوب داشتم.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله حسین مظاهری در درس اخلاق اخیر خود بیاناتی فرموده که متن آن در پی می‌آید: بحث جلسه قبل به اینجا رسید که این بُعد حیوانی انسان به نام نفس اماره و به نام طبیعت، خود نفس شر است: «إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي» [1]

اما اگر مواظب باشیم، فوق‌العاده مفید است. آن نفس ملکوتی می‌تواند او را مهار کند و بُراق کند و سوار این بُراق شود و برسد به جایی که به جز خدا نبیند و به جز خدا نداند. بتواند منازل هفتگانه سیر و سلوک را طی کند.

چیزی که باید مواظب باشیم، اینست که این بُعد ناسوتی، این نفس اماره، کمک کارهایی در برون دارد. یعنی چیزهایی و افرادی هست که این نفس اماره را تقویت می‌کند و ما باید با آن چیزها جداً بجنگیم و آنها را جداً سرکوب کنیم.

بحث جلسه قبل رسید به اینجا که دو سوره در قرآن هست که لشکریان برون نفس اماره را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر قرآن که معلم اخلاق است، به ما می‌گوید مواظب این دشمن‌ها باش. اسم این دو سوره، معوذتین است. یعنی پناه بردن به خدا از شر این دشمن‌ها.

راجع به سوره اول صحبت کردم. سوره این بود: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ، وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ» [2] خدایا! پناه می‌برم به تو از شر خلق الله، از شر آدم‌های ناباب، مثل استکبار جهانی فعلی.

خدایا! پناه می‌برم به تو در وقتی که غریزه جنسی تحریک شود.

خدایا! پناه می‌برم به تو در وقتی که عشوه‌گری زنی شروع شود، برای فریب انسان کارهای ناشایسته کند و تحریک شهوت کند. پناه می‌برم به تو از شر آدم حسود در وقتی که حسادتش گل کند.

این‌ها شیاطین برونند. حال یا شیاطین انسی و یا شیاطین جنی؛ و این آیه شریفه به ما می‌گوید پناه به خدا ببر، البته مواظبت کامل هم بکن تا از شر این دشمن‌ها محفوظ بمانی و نتوانند به نفس اماره تو کمک کنند و نتوانند در درون تو، تو را نابود کنند. اما بحث الان که وعده دادم صحبت کنم، راجع به سوره دوم است. در سوره دوم، سه مرتبه پناه برده شده به خدا از یک چیز. در سوره اول یک مرتبه به خدا پناه برده شده از چهار چیز خیلی مهم و اما در سوره دوم سه مرتبه پناه برده شده به خدا از یک چیز. معلوم می‌شود این یک چیز از آن چهار چیز برای جهنمی کردن انسان خیلی مهم‌تر است و برای نابودی انسان خیلی مهم‌تر است.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ، مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ» [3]

خدایا! پناه می‌برم به تو، ای کسی که مالکیت عالم وجود را داری، به تو پناه می‌برم. ای کسی که عالم هستی دست توست، به تو پناه می‌برم.

خدایا! پناه می‌برم به تو از شر آدم بد یا نیروی بد در وقتی که وسوسه کند. وقتی بخواهد از راه غیرمتعارف مرا فریب دهد. به عبارت دیگر خدایا! پناه می‌برم به تو از رفیق بد. رفیق بد گاهی جنی است که قرآن می‌فرماید اگر کسی با خدا رابطه نداشته باشد، رفیق جنی یعنی شیطان پیدا می‌کند که این شیطان همیشه با اوست، برای نابودی او و قرآن می‌فرماید بد رفیق و همنشینی است. گاهی نیز رفیق ناباب است. این رفیق ناباب اگر از شیطان جنی بدتر نباشد، کمتر نیست. یک آیه در قرآن راجع به رفیق بد هست. می‌فرماید در روز قیامت کسی که به واسطه رفیق بد نابود شده و جهنمی شده است، مرتب تأسف می‌خورد و پشت دست را به دندان می‌گیرد و می‌گوید: ای کاش سر و کار با خدا و پیغمبر و سر و کار با رفیق خوب داشتم. ای وای بر من! دیدی که رفیق بد چه به سر من آورد: «وَ يَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا، يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا» [4]

ای وای بر من! ای کاش در دنیا این رفیق بد را نداشتم.

«لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَدُولًا» [5]

من در حالی که آدم خوبی بودم، اما رفیق بد مرا برد و نابود کرد. شاید شیطان در اینجا به معنای رفیق بد باشد. یک زنگ خطرناک‌تر، اینکه بدان رفیق بد، شیطان است. همین‌طور که شیطان جنی تو را می‌برد، شیطان انسی هم تو را می‌برد. اگر بدتر از او نباشد، کمتر هم نیست. چیزی که توجه به آن لازم است، اینست که قرآن بعد از اینکه این دو سه آیه را می‌فرماید، یک

نفرین از پیغمبر اکرم «ص» دارد: «وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا» [6]

خدایا! این‌ها قرآن مرا رها کردند. این‌ها همدیگر را گرفتند و اسلام عزیز را رها کردند. خدایا! بازخواست مرا و قرآن مرا از این‌ها بکن.

امیرالمؤمنین «ع» می‌فرماید: وای به کسی که در روز قیامت، شفیع او دشمن او باشد، و این جمله‌ای که در آخر این آیات آمده، می‌خواهد به ما بفهماند که رفیق بد به اندازه‌ای خطرناک است که گروه می‌شوند و جمعیت می‌شوند و در مقابل اسلام عزیز قد علم می‌کنند و پیغمبر اکرم «ص» را ناراحت می‌کنند و پیغمبر در روز قیامت از این و رفقاییش بازخواست می‌کند، بلکه نفرین می‌کند: «يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا»؛ خدایا! این‌ها قرآن مرا رها کردند و پشت پا به قرآن من زدند و به جای اینکه جلسه قرآن داشته باشند، جلسه معصیت با هم داشتند. به جای اینکه عمل به قرآن من بکنند، عمل به کارهای زشت و خلاف اسلام کردند. و این دو سه آیه راجع به رفیق بد، خیلی داغ صحبت می‌کند و متأسفانه همیشه و اما در زمان ما یک چیزی که موجب بدبختی برای جوان‌ها شده است، همین رفیق‌گیری و انتخاب رفیق بد است. گاهی دو جوان لابلای رفیق هم می‌شوند و یا یک جوان مقدس رفیق یک جوان نامقدس می‌شود و آن جوان نامقدس، آن جوان مقدس را می‌برد. حال هرکه باشد می‌رود، مگر اینکه خدا کمک کند.

پسر نوح با بدان بنشست خاندان نبوتش گم شد

حال بالاتر از این می‌شود که جعفر کذاب، پسر امام و عموی امام و برادر امام است، اما رفیق بد او را بُرد، به اندازه‌ای که به جعفر کذاب مشهور شد. یک آدم دغل و ضد ولایت و حتی رسید به آنجا که بعد از شهادت امام عسکری، ادعای امامت کرد. دشمن می‌خواست او را سر کار بیاورد برای اینکه ولایت را زمین بزند و قضیه امام زمان را نابود کند و آقا امام زمان نگذاشتند و الا خود او به نابودی تشیع حاضر شد و این در اثر رفیق بد بود. اینکه پسر نوح با بدان بنشست، یک مثال است و الا وقتی در اجتماع برویم، همیشه چنین بوده است. اینکه اینقدر اصرار شده که مواظب باش دختر به چه کسی می‌دهی. به دنبال جاه و مقام و ثروت و امثال این‌ها نرو، بلکه به دنبال دین و اخلاق برو، برای اینکه اگر دخترت را به یک آدم لابلای دادی، دختر تو حتماً لابلای می‌شود. یک مردی که لابلای در اعتقادات و تشیع و لابلای در حجاب و عفاف است، دختر تو را بی‌حجاب و بی‌عفاف و بدبخت می‌کند. دختر نمازی تو را بی‌نماز می‌کند. به دنبال اخلاق و دین برو، اگر می‌خواهی دختر تو سعادتمند شود. برعکس این هم هست، اگر کسی بخواهد زن بگیرد، باید به دنبال زنی برود که اخلاق و عفاف و حجاب داشته باشد، باید به دنبال یک خانمی برود که نمازی باشد و از خانواده مؤدب باشد و بالاخره اخلاق و دین داشته باشد. پیغمبر اکرم «ص» روی منبر بارها می‌فرمود:

«إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَرُوجُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فُسَادٌ كَبِيرٌ» [7]

در ازدواج به دنبال اخلاق و دین بروید، آنگاه دختر و پسر شما سعادتمند می‌شود. اگر به دنبال دین و اخلاق نرفتید، فتنه ایجاد می‌شود. پسر تو بی‌دین می‌شود، دختر تو لابلای در حجاب می‌شود، و بالاخره زندگی تباه می‌شود، ولو زرق و برقی هم باشد، اما بالاخره این زندگی تباه است. پیغمبر اکرم «ص» به این دلیل اینقدر سفارش کرده که به تجربه اثبات شده است آن خانمی که در طایفه لابلای برود، رنگ آن طایفه را خواهد گرفت. آن پسری که در یک طایفه لابلای رود، رنگ آن طایفه را خواهد گرفت. حتی می‌رسد به آنجا که ضد روحانیت و ضد معنویت می‌شود و بالاخره جهنمی می‌شود.

چیزی که همه باید به آن توجه داشته باشیم، اینست که در این آیه‌ای که خواندم، آن زن یا مردی که تباه شده و پشت دست می‌گزد و می‌گوید ای کاش رفیق خوب داشتم، اما توجه به این مطلب که اگر پدر و مادر به دنبال دین و اخلاق نروند، اگر پدر و مادر به دنبال این نروند که برای دختر یا پسرشان یک فرد متدین پیدا کنند، بلکه به دنبال دنیا و ریاست‌ها و تمکن‌ها و شخصیت‌های اجتماعی روند؛ آنگاه این پدر و مادر به اندازه‌ای گناه دارند که در روز قیامت آن پسر یا آن دختر که به واسطه ازدواج ناباب خراب شده، به جهنم می‌رود به خاطر اعمالش و این پدر و مادر هم باید به دنبال آن‌ها به جهنم روند. قرآن اینطور می‌فرماید: «إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» [8] ورشکسته‌ترین افراد در روز قیامت کسانی هستند که به واسطه اولاد باید به جهنم روند.

پیغمبر اکرم «ص» رد می‌شدند و بچه‌ها بازی می‌کردند. پیغمبر ایستادند و می‌خواستند روضه بخوانند و یک نصیحت بکنند. نصیحت چقدر عالی و مثل خود پیغمبر اکرم است. پیغمبر یک نگاه تبسم آمیزی به بچه‌ها کردند و بعد فرمودند: وای به این بچه‌ها، از دست پدر و مادرهایشان. گفتند: یا رسول الله! پدر و مادرهایشان بی‌دین هستند و لذا بچه‌ها بی‌دین می‌شوند؟! حضرت فرمودند نه، پدر و مادرها شیعه و مقدس و خوب هستند، اما تنها به فکر دنیای بچه‌هایشان هستند و به فکر آخرت بچه‌هایشان نیستند. [9] معلوم است که باید به فکر دنیای بچه‌ها باشیم، به فکر دبستان و دبیرستان و دانشگاه و اگر متدین باشد به فکر حوزه‌اش و کسب و کارش و اگر دختر است به فکر شوهرش و اگر پسر است به فکر زنش و پدر و مادر باید به فکر این بچه‌ها باشند. وقتی تعهد کرد که بچه پیدا کرد، باید تا آخر برود، به اندازه وسعش به این بچه سواد بیاموزد و کسب و کار بیاموزد و بالاخره زن دهد و شوهر دهد و این‌ها یک نسل آینده شوند به واسطه این پدر و مادرها. این خیلی خوب است، اما خوب‌تر اینکه دوش به دوش این‌ها به فکر دنیا هستند، به فکر آخرت بچه‌ها باشند و متأسفانه الان اینطور نیست. همه شما که اینجا نشسته‌اید، این فکر را ندارید. اینکه بچه من با چه کسی رفت و آمد می‌کند. شاعر چقدر عالی می‌گوید:

تا توانی می‌گریز از یار بد بدتر بود از مار بد

مار بد تنها همی بر جان زند یار بد بر جان و بر ایمان زند

اگر ماری به جان بچه تو افتاد، بچه را می‌کشد، اما اگر یار و رفیق بدی دچار بچه تو شد، دینش را از بین می‌برد و دنیایش را نیز

از بین می‌برد. چرا باید قضیه مواد مخدر مصیبت بزرگی شده باشد؟! چرا باید اینقدر راجع به حجاب و عفاف نگرانی داشته باشیم؟! وضع حجاب و عفاف خیلی بد است. بین در وقتی که دخترها از دبیرستان بیرون می‌آیند، چه خبرهاست و خودمان کرده‌ایم و دولت و مردم و روحانیت تقصیر دارند. این فساد اخلاقی که الان جلو آمده و جلوگرفتن آن هم کار مشکلی است، خودمان ایجاد کرده‌ایم؛ اما مرادم اینجاست که رفیق خوب، دختر شما را چادری می‌کند و دختر شما را روشن فکر می‌کند و دختر شما را عاشق مسجد و نماز و روحانیت می‌کند، اما رفیق بد، اول کاری که می‌کند، دختر شما را بی‌حجاب می‌کند. باید بگوییم عفاف و حجاب نداریم.

دختری که در کوچه رفیق پیدا کرد، دختر نیست و این بدبختی است، هم برای خود و هم برای دیگران، و رفیق بد این کار را کرده است. رفیق بد هم دنیای دختر را نابود می‌کند و هم آخرت دختر را نابود می‌کند. ما در این باره‌ها کم‌فکر شده‌ایم، اگر نگوییم بی‌فکر شده‌ایم. هفتاد یا هشتاد درصد زن‌ها رفیق ناباب دارند، به عنوان دوست‌یابی. مثلاً یک دختر چهار رفیق پسر دارد. اگر خون گریه کنیم، جا دارد. یک پسر راه می‌افتد و دختر نادان را می‌فریبد و بعد هم آمار دقیقی است که روان‌شناس‌ها و دیگران می‌گویند: این دختری که فریب خورده است، ولو به عنوان رفاقت باشد، کسی که رفیقش است، حاضر نیست او را به عنوان ازدواج بگیرد و به دنبال کسی دیگر می‌رود. هم دنیای دختر را از بین می‌برد و هم آخرتش را. معلوم است دختری که وضعش چنین باشد، نمی‌تواند دنیای خوش و آبادی داشته باشد.

نمی‌دانم این آمار درست هست یا نه، اما می‌گویند از هر چهار ازدواج یک طلاق هست. این طلاق‌ها از آدم‌های خوب نیست، بلکه از همین آدم‌های ناباب و رفیق‌جو و رفیق‌یاب است که به عنوان دوستی ازدواج می‌کنند و بعد می‌بینند اشتباه بوده و هر دو پشیمان می‌شوند و با یک طلاق توافقی قضیه تمام می‌شود. وضع خیلی بد است و یکی از اساسی‌ترین چیزها رفیق بد است که ما اسمش را دوست‌یابی گذاشته‌ایم. یعنی یک بلایی برای ما جلو آمده که این بلا از هر انفجاری بالاتر است، اما متوجه آن نیستیم. این بلا از هر استثمار و استکباری بالاتر است. استکبار همین را می‌خواهد و به مقصودش رسیده است و به این جنگ نرم می‌گویند. استکبار می‌گوید نتوانستم جنگ نظامی کنم، اما در جنگ اخلاقی و جنگ نرم موفق شدم و توانستم دخترها را بی‌حجاب و بدحجاب کنم و توانستم دوست‌یابی را بین دختر و پسر با چه فراوانی بیاورم. می‌گویند بالاتر از هفتاد درصد دخترهای ما رفیق ناباب دارند و هفتاد درصد پسرهای ما رفیق ناباب دارند و این در اثر بی‌حجابی و بدحجابی و در اثر غفلت پدر و مادر و در اثر نپختگی دختر و پسر و مخصوصاً دختر، به اینجا رسیده است.

قرآن می‌گوید در روز قیامت پشت دست می‌گزد و از بس ناراحت است، پشت دستش را به دندان می‌گیرد و می‌گوید: ای کاش این رفیق بد را نداشتم. لذا اگر در سوره ناس، سه مرتبه به خدا پناه برده از یک چیز، تعجب نکنید. این یک چیز، یعنی رفیق بد و خناس و وسوسه کن، از شیطان جنی هم خیلی بالاتر است. در جلسه قبل گفتم این چهار قل را زیاد بخوانید و و وقتی بچه‌هایتان می‌خواهند به مدرسه بروند، به آن‌ها بدمید. وضع مدرسه‌های ما بد است. الان کاری ندارم که بعضی از معلم‌های بی‌ادب چه می‌کنند، اما وضع دبستان‌های ما و چه رسد به دبیرستان‌ها و دانشگاه‌های ما بد است. یعنی آخرتمان را از بین می‌برد، بلکه دنیایمان را نیز از بین می‌برد. این خانم رفیق باز نمی‌تواند مثل خانمی شود که یک افتخار شد و در ریاضی دنیا به او بارک الله گفت. بلکه او به بی‌عفتی و بی‌عصمتی و رفیق‌بازی سرگرم است و لذا دنیایمان را از بین می‌برد، بلکه آخرتمان را نیز از بین می‌برد. ملتی که عفت و حیا نداشته باشد و ملتی که در آن مردها غیرت نداشته باشند و زن‌ها عفت نداشته باشند، این ملت نابود است و همه ما باید چه دولتمان و چه ملت‌مان و چه زن‌ها و چه مردهایمان باید یک بسیج عمومی درست کنیم برای اینکه بی‌عفتی و بی‌عصمتی و رفیق‌بازی را اگر نتوانیم ریشه کن کنیم، لاًقل بتوانیم آن را آتش زیر خاکستر نگاه داریم تا روز به روز شعله‌اش بیشتر نشود.

پی نوشتها

- [1]. یوسف، 53: «چرا که نفس قطعاً به بدی امر می‌کند، مگر کسی را که خدا رحم کند، زیرا پروردگار من آمرزنده مهربان است.»
- [2]. الفلق، 1 تا 5: «به نام خداوند رحمتگر مهربان، بگو: پناه می‌برم به پروردگار سپیده دم، از شر آنچه آفریده، و از شر تاریکی چون فراگیرد، و از شر دمنندگان افسون در گره‌ها، و از شر [هر] حسود، آنگاه که حسد ورزد.»
- [3]. الناس، 1 تا 6: «به نام خداوند رحمتگر مهربان، بگو: پناه می‌برم به پروردگار مردم، پادشاه مردم، معبود مردم، از شر وسوسه‌گر نهانی؛ آن کس که در سینه‌های مردم وسوسه می‌کند، چه از جن و [چه از] انس.»
- [4]. الفرقان، 27 و 28: «و روزی است که ستمکار دستهای خود را می‌گزد [و] می‌گوید: «ای کاش با پیامبر راهی برمی‌گرفتم. ای وای، کاش فلانی را دوست [خود] نگرفته بودم.»
- [5]. الفرقان، 29: «او [بود که] مرا به گمراهی کشانید پس از آنکه قرآن به من رسیده بود.» و شیطان همواره فروگذارنده انسان است.»
- [6]. الفرقان، 30: «و پیامبر [خدا] گفت: پروردگارا، قوم من این قرآن را رها کردند.»
- [7]. الکافی، ج 5، ص 347.
- [8]. الزمر، 15: «زبانکاران در حقیقت کسانی اند که به خود و کسانشان در روز قیامت زیان رسانده اند؛ آری، این همان خسران آشکار است.»

